

El jutge instructor de l'Audiència Nacional espanyola, segon de la llista del PSOE per Madrid

Toccata i fuga de Baltasar Garzón

Garzón admira –sempre ho ha dit– Giovanni Falcone, el jutge italià assassinat per la màfia. Però el seu trànsit a la política activa desfà el tòpic de *supergarzón*: el magistrat implacable que no s'agenollava davant ningú. Garzón, a la fi, no vol morir com Falcone.

6 JUNY

El dia que es va saber –dimarts, 27 d'abril de 1993– que Baltasar Garzón deixava el despatx de l'Audiència Nacional espanyola per incorporar-se a la candidatura del PSOE com a segon en la llista de Madrid tothom va quedar bocabadat. El dia que hom començà a analitzar les causes d'aquesta decisió –dimècres, 28 d'abril de 1993– l'equip periodístic del diari *El Mundo* escrivia, en una editorial anònima, l'epítet inevitable: "Garzón tenia un preu". Ara ja se sap quin.

Baltasar Garzón Real, titular del jutjat d'instrucció número cinc de l'Audiència Nacional espanyola des del 29 de gener de 1989, rebia, al desembre, la telefonada de José Bono, el president de la comunitat autònoma de Castella-La Manxa, que volia "matisar" unes declaracions fetes durant la visita natalenca a la presó d'Herrera de la Mancha. Davant els guàrdies civils detinguts arran del cas UCIFA, el polític socialista havia defensat l'honor de la Guàrdia Civil, que considerava vexat per l'actuació del

j u t g e

Garzón. Dies després, Bono proposava a Garzón una reunió amb el president del govern espanyol, Felipe González que tenia per al jutge una proposta insòlita: incorporar-se a la llista del PSOE com a independent de lu-

xe. Havia d'acabar acceptant-la. Es dava, ell tot sol, la resposta a una pregunta que ha aclaparat els incombustibles seguidors –periodistes, bàsicament– de *Supergarzón*: ¿Què fa que el jutge més poderós de l'estat renunciï a la seva fama d'anticorrupte per fer-se còmplice dels teòrics culpables de la corrupció institucional, és a dir el PSOE?

La Guàrdia Civil, per exemple. El desmantellament, a final de l'any passat, de la Unitat Central d'Investigació Fiscal i Antidroga (UCIFA), un cos d'elit de la Guàrdia Civil encarregat de la lluita contra el narcotràfic, ha representat, en la carrera de Baltasar Garzón, un punt a part de conseqüències incalculables. Les revelacions de Vicente Domínguez i Doroteo García, dos membres de la benemèrita "penedits" de les seves activitats delictives, posaven de manifest el comportament aberrant d'aquesta unitat d'elit: Pagava els confidents amb droga –pràctica habitual en altres policies, però prohibida per la legislació espanyola– extreta de les partides: cocaïna i heroïna, principalment decomissades, i no sempre cremades, per la Guàrdia Civil.

Allò que se sabia en l'entorn dels cossos policíacs, que els sobresous

d'alguns membres provenia del tràfic marginal amb les partides de droga descomissades, adquiria, a partir del cas UCIFA, una nova dimensió: aquesta unitat d'elit organitzava importacions de droga, empaquetades a través de confidents acostats als càrtels colombians, en facilitava la "desarticulació", que duïen a terme els mateixos membres de l'UCIFA i controlava la distribució entre els traficants dels serrells de droga confiscats. L'empresonament del comandant José Ramon Pindado, segon responsable de la UCIFA i de tretze guàrdies civils més, al desembre, consolidava en l'opinió pública l'ombra de sospita sobre la benemèrita.

La imatge -confusa o no- d'un institut armat dedicat al contraban de drogues irritava els responsables del PSOE i els comandaments de la benemèrita que, fins llavors, podien presumir d'haver desarticulat una organització armada inexistent -Terra Lliure- i una organització armada agònica -ETA- sense que l'opinió pública qüestionés cap de les seves actuacions. Calia "ressituar" les coses. A cavall de desembre i gener, Baltasar Garzón redescobreix -com va saber quan investigava els GAL- els límits de la raó d'estat. Els prin-

cipals responsables de la lluita antiterrorista, el ministre d'interior José Luis Corcuera, el secretari d'estat de la Seguretat, Rafael Vera i el director general de la Guàrdia Civil, Luís Roldán -que, després del cas UCIFA, ja no podrà aspirar a ministre de l'Interior- imposen les condicions perquè l'escàndol no ultrapassi certs límits.

Així, doncs, es desvincula l'operació UCIFA de la trama criminal que, segons un controvertit informe del fiscal en cap de l'Audiència de Sant Sebastià, Luís Navajas, havia organitzat el comandant Enrique Rodríguez Galindo, cap de la 513a comandància de Guipúscoa, des del quarter d'Intxaurren, amb la finalitat de finançar amb el tràfic de drogues les activitats "especials" de la Guàrdia Civil en la lluita antiterrorista. En aquesta línia, Garzón exculpa el coronel Arsenio Ayuso, cap de la UCIFA, de tota responsabilitat en el negoci, malgrat les declaracions d'alguns penedits que el vinculen directament a la revenda de partides decomissades. La rapidesa inusual -tot just quatre mesos- amb què Garzón ha clos el sumari indica prou bé la magnitud de les pressions. Directes i insultants. Davant el seu des-

patx, cada cop que un guàrdia civil passava a declarar, es formava un cordó de membres del *cuerpo*. Veus crispades i tons amenaçadors. El missatge era nítid. La benemèrita no perdona traïdors ni penedits.

La nova UCIFA, que entra en acció a partir de la tercera fase de l'Operació Pitón, dirigida pel coronel Antonio Blanco, fa creure que les culpes ja s'han purgat, però Garzón s'ha quedat a mig camí i ha afavorit, amb la seva actuació vacil·lant, que les conseqüències -jurídiques i polítiques- del cas rematin la seva credibilitat a l'Audiència. Pressionat per la fiscalia i els jutges de sala, Baltasar Garzón ha ordenat la llibertat provisional de tots els implicats, inclòs el comandant Pindado. Les fiances, excepte les dels penedits, han estat pagades per l'Institut Armat. Garzón també ha permès un seguit de beneficis -permís de Nadal, visites de càrrecs públics- als policies empresonats que han erosionat la seva imatge progressista i ha deixat a mans del Servei d'Informació de la Guàrdia Civil la depuració de responsabilitats. Ha aconseguit, per tant, un doble efecte negatiu: ha atacat la immaculada imatge de la benemèrita, amb què s'ha guanyat l'antipatia de sectors

ФОТО SOVIETICA 1917 — 1991

La historia de la URSS, desde su nacimiento en la Revolución de Octubre de 1917 hasta el inicio de su disolución en el putsch de Agosto de 1991 a través de 450 fotografías de 80 autores: desde Rodichenko, Hallip, Ignatovitch, Ballermanitz, Alpert, Nappulbaum, Otsup, Sterenberg, Zelma, Gurali, Shaguin, Shaiklot, Khaldei, Knoring, Kudolarov, Lnskutov, hasta las últimas generaciones Koposov, Filanov, Bodrov, Nosov y Schekoldín.

1 Abril-30 Mayo

SALA PAPPALÒ - PALAU DELS SCALA

C/ Lenderer, 5. Dca. Marites, 4

Tl. (96) 3923077-3920001. Fax 3914678

Horari: Martes-Viernes: 10,30-13,30 y 17-21 h.

Sabados: 17-21h. Domingos: 10,30-13,30. Lunes cerrado

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

PER LA LLIBERTAT DELS POBLES

MANIFESTACIÓ

dijous, 6 de maig, 19,30 vesprada
plaça de Sant Agusti- València

Comissió Unitària Guillem Agulló i Salvador

conservadors, però, alhora, ha desviat una hipotètica investigació del les xarxes corruptes de les forces de seguretat en simples responsabilitats individuals.

A Baltasar Garzón, li quedava només la premsa. Un jutge més dedicat a filtrar sumaris a *El País* que a facilitar raonaments jurídics als tribunals de l'Audiència Nacional espanyola pot obtenir un gran ressò públic —una futura carrera política—, però l'ortodòxia jurídica de l'Audiència no perdona els nouvinguts. La sentència de la sala tercera del penal en el cas Muguruza n'és el millor exemple. Francisco Castro Meije, president d'aquesta secció, va imposar contra el criteri del tercer jutge de la secció, Ventura Pérez Marino, candidat del PSOE a Lugo en aquestes pròximes eleccions, la llibertat de Ricardo Sáenz de Ynestrillas, abans fins i tot de la sentència definitiva, considerant que el sumari instruït per Baltasar Garzón no podia demostrar la participació d'aquest conegut feixista en l'assassinat de Josu Muguruza. Era el primer cas que perdia Baltasar Garzón i era una veritable humiliació per a un jutge que es considerava intocable. N'hi havia d'haver més: la mateixa sala li retirava la potestat d'investigar certs delictes relacionats amb el traficant d'armes siria Monzer Al Kassar.

Quan la majoria dels sumaris famosos esperen encara arribar a les sales de l'Audiència, pendents, doncs, de sentència, la majoria de lletrats i magistrats ja estan preparats per a trobar en les ràpides, però sovint imprecises investigacions d'aquest jutge llaçunes legals i falsedats jurídiques suficients per a destruir algunes de les principals tesis en què s'ha edificat la popularitat de Baltasar Garzón. El descrèdit del principal penedit de l'Operació Nècora, Ricardo Portabales, que fins i tot Garzón considera massa voluble, pot ser un símptoma de la desfeta que s'acosta. El pas de Pérez Marino i de Garzón a la política activa amaga també una altra derrota: les estructures conservadores, heretades del franquisme, guanyen noves posicions a l'Audiència Nacional espanyola. Els jutges progressistes, atrapats entre una fiscalia sotmesa al control del govern i unes seccions viciades de tics reaccionaris, deserten d'una feina inútil.

“Quan siguis al Parlament, entre Barrionuevo i Corcuera —deia a Garzón un amic advocat—, demana'ls en veu baixa qui hi havia darrere la X dels GAL”. Llavors, Baltasar Garzón —ministre de l'Interior o fiscal especial— haurà après a callar. Raons d'estat, diuen.

Jordi Fexas

La campanya catalana del jutge andalús

Garzón és un dels jutges que constantment ha acceptat com a bones declaracions arrancades sota tortura, ha estat un dels jutges que mai no ha obert cap mena de diligència per casos de tortura, i això tot i haver estat testimoni d'excepció de l'estat que presenten els detinguts quan els porten davant seu”. Aquest extracte d'un comunicat de les Gestoras Pro Amnistia només va aparèixer al diari *Egin*. És clar. En llenguatge democràtic, Gestoras forma part d'aquesta nebulosa batasuna que encobreix les activitats d'ETA. Utilitzen qualsevol tipus de propaganda per tal de desacreditar “l'estat opressor” i els seus més lleials servidors, com el jutge instructor Baltasar Garzón.

Fins a l'estiu del 1992, el nom de Baltasar Garzón i les sistemàtiques denúncies de tortura fetes des del bloc KAS formaven part d'una estranya esfera aliena a Catalunya. Només l'independentisme més marginal —les restes del MDT— parlaven de la “maquinària repressiva de la justícia espanyola”. En vint dies, entre juny i juliol, efectius de la Guàrdia Civil detenien una trentena de persones. Sota el nom ampul·lós de “desarticulació de Terra Lliure” obrien una fenomenal *vendetta* contra el passat recent de gran part de l'independentisme català que, des del 1990, s'havia desplaçat a opcions de caire pacífic. Tots i cada un dels detinguts —19 dels quals van entrar a la presó— van denunciar tortures i maltractaments, que van consistir bàsicament en pallisses i asfíxies provocades. En alguns casos, es van aplicar electro-xocs. D'aquesta manera, gràcies a la tasca diligent dels funcionaris de la Guàrdia Civil —provinents, sobretot, de la caserna de l'Avinguda de Madrid de Barcelona— es van aconseguir un seguit d'incriminacions en cadena que van permetre al jutge Baltasar Garzón “d'aclarir”, sense cap investigació prèvia, diversos atemptats i una esperpèntica xarxa de finançament i quadres d'una organització armada en fase terminal.

Dos elements expliquen la negligència d'aquest jutge instructor en aquesta suposada operació antiterrorista. Primer, Garzón es deixa convèncer pels alts comandaments de la Guàrdia Civil que la “banda armada” que opera a Catalunya té una potencial perillositat que fa aconsellable la seva completa dissolució. En segon lloc, li ofereixen la figura d'un confident, Josep M. Granja, detingut en la primera

Garzón va haver d'aturar-se davant les obscures trames del GAL. En la foto, el principal acusat de l'organització, José Amedo.

ARXIU

fase, disposat a descobrir tots els possibles activistes que han passat per Terra Lliure des de la seva fundació. Les ordres de recerca i captura arribaran, doncs, a tots els extrems dels Països Catalans. Garzón creia —perquè així li ho havien dit “els seus”— que complia una altra de les seves missions heroiques.

El govern espanyol, que coneixia molt millor la realitat, va donar carta blanca a la Guàrdia Civil per a actuar com li plagués. Feien falta culpables. Així que, poc abans dels Jocs Olímpics, el jutge més brillant i el govern més preparat, obtenien la victòria definitiva contra el terrorisme. La societat catalana —alguns— va perdre la innocència i, per si de cas, passat l'estiu, els responsables de la lluita antiterrorista van informar Garzón que més valia arxivar el cas. A la fi, com recorden les Gestoras Pro Amnistia, Baltasar Garzón es va limitar a preguntar als especialistes de la benemèrita si havien pegat als detinguts.

“Naturalment que no” —li van respondre—. A la presó encara hi ha catorze autollesionats. Garzón ja no se'n recorda.

J. F.